

Ur *Fjärde Internationalen* 1/1988

**Marta Harnecker och Luis Carrión Cruz**

## **Kyrkan och den sandinistiska revolutionen**

**En medlem av FSLNs, Nationella Sandinistiska befrielsefronten, nationella ledning och vice inrikesminister, Luis Carrion Cruz, är en av dem som gått med i den revolutionära kampen i Nicaragua på grundval av sin kristna tro. Han gav följande intervju för Martha Harnecker. Den publicerades i tidskriften *Encuentros* augustinumner 1986. *Encuentro* utges av det Jesuit-ledda Centralamerikanska universitetet i Managua.**

*MH:* De kristna har spelat en mycket betydelsefull roll i den nicaraguanska revolutionen. Hur förklarar du denna nya krafts integrering i revolutionen? Är den ett resultat av en förändring inom kyrkan, det nicaraguanska folkets kristna traditioner, eller den allianspolitik som utövats av Sandinistfronten? Tror du att det är möjligt att tala om en strategisk allians mellan kristna och marxister?

*LCC:* För det första måste det understrykas att i all folklig kamp i Latinamerika kommer kristna att spela en betydelsefull roll, på grund av att våra folk nästan alla är kristna. Här i Nicaragua har ingen organisation någonsin lyckats att få med sig en större del av befolkningen genom att resa kristendomens fana. Det har funnits, och finns fortfarande, ett litet Socialt Kristligt Parti som aldrig har haft något eget politiskt projekt och aldrig förmått att utnyttja katolska kyrkans struktur för att utveckla sitt partiarbete. Mot bakgrund av detta hade de kristna fram till och med 1970-talet inte något eget projekt, och deltog inte i landets politiska liv som kristna, inte ens indirekt genom ett parti som sade sig vara kristet. Efter Andra Vatikan-mötet, som slutade 1965, och i synnerhet efter Medellin-konferensen 1968, började en ny sorts tänkande och handlingar dyka upp i kyrkans bas. Efter det började erfarenheterna med de kyrkliga eller kristna basförsamlingar utvecklas. Detta innefattade en förändring av kyrkans handlingssätt. Församlingsprästerna var inte längre de enda företrädarna för kyrkan, och den började bygga upp en kyrklig organisering på gräsrotsnivå i vilken lokala kristna deltog.

*MH:* Vilken roll spelade dessa basförsamlingar?

*LCC:* När dessa kristna lekmän började träffas för gemensamma andakter, började de inte bara tala om kristna ämnen utan också om de ekonomiska och sociala problem som berört dem. Du måste komma ihåg att alla andra former av folklig organisering förtrycktes i Nicaragua. På en rad platser kom ledare fram ur de kristna basförsamlingarna. Denna situation var inte resultatet av ett någons planerade arbete. Den första impulsen kom från katolska kyrkan själv, som uppmuntrade kristna att bry sig om problemen i världen – Andra Vatikanmötet och Medellin-konferensen – och då sammanföll det med Sandinist-frontens aktiviteter. Dessa kristna församlingar formades av människorna i grannskapen. I allmänhet var det folk av samma ålder som hade viss auktoritet på lokalplanet.

*MH:* Och vad hände bland ungdomarna?

*LCC:* Något annat, men som ändå hade samma rötter. Det bästa exemplet på detta är universitetsungdomarnas. I början av 1970-talet fanns inte längre de katolska ungdomsorganisationerna, som Katolsk Arbetarungdom (JOC) eller Katolsk Universitetsungdom (JUC). Då började grupper av ungdomar växa fram, som träffades för att grubbla över livet de levde. Vad de i praktiken gjorde var att fundera över de ungas humanistiska engagemang. Detta tog

formen av möten fyllda av kritik eller självkritik över läsandet av evangelierna och motive-  
rades av tron. Innehållet i detta engagemang var verklig handling till förmån för våra grannar,  
vilka vi, på ett visst sätt, såg som folket, fattigfolket. Detta fenomen utvecklades på många  
högskolor, och nådde senare universiteten. Motivationen som växte fram ur tron sammanföll  
med den intensiva politiska aktivitet som rådde vid universiteten vid den tiden, och detta  
påskyndade politiseringen av dessa ungdomar. De började alltmer vända sig mot en öppen  
politisk aktivitet, även om de ännu gick in i de studentorganisationer som leddes av FSLN.

*MH:* En del av er flyttade in och bodde i fattigkvarteren?

*LCC:* Ja, det är sant. I januari-februari 1972, beslutade sig vår grupp av kristna studenter för  
att lämna våra hem och flytta in och bo i ett fattigkvarter i prästen Uriel Molinas församling.<sup>1</sup>  
Vi kombinerade livet där och det arbete det medförde med vårt studentliv. Som ett resultat  
därav försvagades den spirande kristna studentorganisationen. Vi ville leva efter de första  
kristna församlingarnas ideal. Dessa delade alla ägodelar och levde i en gemenskap med de  
fattigaste, och alla arbetade för det gemensamma goda. Vi ville också bryta upp ifrån våra  
familjeband och bekvämligheter. En del av oss kom från ganska välbärgade hem. Vi visste att  
ett verkligt engagemang i folkets kamp innebar att vi delade folkets armod, dess  
begränsningar och hela dess liv.

*MH:* Var det efter dessa församlingars uppbyggnad som FSLN kom i kontakt med er?

*LCC:* Inte riktigt. Sandinist-frontens ledning hade redan uppmärksammat att ett nytt fenomen  
hade uppenbarat sig, att det fanns en generation av kristet uppfostrade unga studenter som var  
ganska välorganiserade och hade en klar revolutionär politisk vision. Fronten strävade efter att  
inlemma denna rörelse i sina egna led. Så ägde det första mötet mellan ledarna för denna  
rörelse och ledarna för Sandinist-fronten rum. FSLN gick över huvudet på den Revolutionära  
Studentfronten (FhR) och upprättade kontakter direkt med denna grupp av kristna. Det är så  
de första diskussionerna inleddes. För min del trodde jag, när kontakterna utökades, att en  
allians mellan våra styrkor och Sandinistfrontens var nödvändiga. Samtidigt som vi bevarade  
vår identitet, kunde vi vara eniga och göra en massa saker.

*M-I:* Trodde ni att det var nödvändigt att begränsa er själva till enighet i handling enbart?

*LCC:* Jo, faktiskt. Ledningen gick inte öppet emot denna inriktning, men i praktiken upphörde  
den. Då vi började integrera oss i den revolutionära kampen mot Somozas diktatur, blev det  
klart för oss att vi inte kunde agera som en oberoende kraft. Senare, när några av oss redan var  
medlemmar i FSLN, förstod vi möjligheten av en oerhörd breddning av Sandinistfrontens  
inflytande, om vi kunde organisera dessa krafter som bara fram till dess hade varit halvt om  
halvt organiserade. Enligt vad jag senare fick veta var Carlos Fonseca den förste att förutse  
detta projekt.

*MH:* Varför organisera dem i en kristen rörelse och inte direkt i FSLN?

*LCC:* På grund av att vi trodde att vi behövde en ”bro”-organisation som skulle göra det  
möjligt att samla ett stort antal unga människor som kom från en bakgrund av kristen  
aktivism. Även om de visade stor vilja att kämpa, hade de fortfarande invändningar och tvivel  
mot att delta direkt i marxistiska organisationer. Rörelsen var mycket stark i Managua och  
Leon, de två universitetscentra. Sedan började den mycket snabbt att rikta sig bort från  
universiteten till främst städernas fattigkvarter. När denna rörelse formerades, var Sandinist-

---

<sup>1</sup> Fader Uriel Molina leder för närvarande Antonio Valdivieros Ekumeniska Center, som ger ut tidskriften  
*Amanecer*.

frontens analys mycket utvecklad. Vi förberedde tre dokument – ett om den nationella situationen, ett annat om de kristnas ansvar. Det tredje kommer jag inte ihåg vad det handlade om. Det första var grundläggande. Vi analyserade de sociala klasserna i Nicaragua. Vi uppmärksammade att arbetarklassen var mycket liten och skingrad. Därför uteslöt vi möjligheten av att koncentrera våra styrkor där. Vi såg att majoriteten av den fattiga befolkningen var koncentrerad i fattigkvarteren, och vi drog slutsatsen att den nya rörelsen måste byggas upp där.

*MH:* Erfarenheten med församlingarna i kvarteren måste starkt ha påverkat beslutet?

*LCC:* Jo, absolut. Dessutom fanns våra kontakter, våra förgreningar, i dessa grannskap, på grund av att det fanns ett visst förhållande mellan den unga kristna universitetsrörelsen och dessa basförsamlingar. Vi kände en del präster och lekmanaledare i grannskapen, och det var där som vi på ett naturligt och logiskt sätt kunde utvidga den kristna rörelsens arbete. Vårt arbete i dessa församlingar påskyndade den politisering som höll på att äga rum. När vi gick in i grannskapen, gjorde vi det som en kristen rörelse i vilken några aktivister tillhörde Sandinist-fronten. Dessa aktivisters uppgift var att ta med sig de bästa, de mest politiserade, till Fronten, utan att rycka loss dem från deras församlingar. Vi lämnade universiteten för att gå in i grannskapen där vi startade ett arbete som inte enbart var kristet. Vi började ett arbete med syfte att organisera ledarskap i grannskapen, det vill säga att skapa en organiserad massbas för att politisera den för den revolutionära rörelsen. För det mesta fann vi redan organiserade församlingar, i vilka det fanns mycket högt politiserade människor, människor som inte längre befann sig i ett stadie av tänkande, utan redan handlade. Mycket ofta hade ledarna i dessa grannskap, ledarna för dessa ungdomsrörelser, vuxit fram ur kyrkliga församlingar, ur de grupper av unga studenter som vi hade sänt ut i grannskapen. Som sandinistiska aktivister som understödde denna kristna rörelse, tilläts vi en stor handlingsfrihet. Ingen talade om för oss hur vi skulle utföra vårt arbete eller vilka strukturer vi skulle ansluta oss till. Sandinist-fronten ville inte bestämma ramarna. Vi gavs stor självständighet, trots det faktum att vi nyss hade anslutit oss till Fronten. Detta möjliggjorde det för rörelsen att finna sina egna former för att bygga upp sig själv i harmoni med aktivisterna och med dem som de stod i kontakt med. Inget blev någonsin pålagt oss. Vi diskuterade aldrig filosofi eller religion. Vi diskuterade den väpnade kampens praktiska behov. Resultatet av detta blev att en stor grupp kristna ledare eller ledare med kristen bakgrund gradvis inordnades i Sandinist-frontens led. De var respekterade och hade auktoritet som kristna och som församlingsledare. Detta erbjöd samtidigt möjligheten av att upprätthålla relationerna med stora grupper av kristna. Den Kristna Studentrörelsen (MCU) fanns kvar till slutet, och fungerade alltid som en kanal för nya människor som lättare kunde gå med i denna rörelse än den Revolutionära Studentfronten.

*MH:* Händes samma sak på landsbygden?

*LCC:* Nej. Det var annorlunda på landsbygden. Kyrkan hade byggt upp en mer solid och effektiv organisation där än i städerna. En präst hade mycket större uppslutning bakom sig tack vare "Ordets ombud" Dessa kom nästan alltid från fattig bondebakgrund, därför att det i de flesta fall var bland dessa skikt som du kunde finna folk som var beredda att hänge sig själva, med obetydlig betalning, åt detta slags arbete. Vi får inte glömma att kyrkan stöttade offentliga arbeten på landsbygden, ledde in vatten, samlade in pengar till en skola, eller för att bygga hus och så vidare. En präst hade 15, 20, 30 eller 40 "Ordets ombud" runt om i församlingen. De utförde vissa mer eller mindre prästerliga uppgifter, som att be, ge nattvard med oblater helgade av prästen och så vidare. När deras antal ökade inrättades en diakons tjänst.

Dessa representerade en högre administrativ nivå och ansvarade för en grupp av ”Ordets ombud”. Genom hela denna organisation kunde en präst få en mycket stor uppslutning bakom sig. ”Ordets ombud” blev i allmänhet mycket politiskt medvetna när de tog upp problem som inte enbart var religiösa utan också materiella, konkreta, politiska. Och när de såg att Somoza-regimen vägrade svara – annat än med misstroende och ibland genom att använda sig av Nationalgardet för repression – ”på ett naturligt sätt”, tog de steget mot att bli en del – och upprättade till och med förgreningar till – av gerillan. Den kristna basens integrering i Sandinist-fronten på landsbygden och i grannskapen, eller i aktiviteter som initierades av Fronten, blev med tiden omfattande. Jag tror att det sätt som Sandinist-fronten i praktiken närmade sig de kristnas frågor på var ganska betydelsefull. Jag tror att det är viktigt att understryka detta.

*MH:* Kan du mer detaljerat förklara den strategi som FSLN följde i förhållande till de kristna?

*LCC:* Den Sandinistiska Nationella Befrielsefronten föll aldrig för frestelsen att föra ut en politik och ett språkbruk till de kristna och ett annat till resten av folket. Det hade varit en dold form av sekterism. I FSLNs erfarenhet kunde varken folket eller revolutionärerna själva delas in i kristna och icke-kristna. I fallet Nicaragua, kan kristenheten antingen vara en aktiv eller bara en passiv identifikation, men som ett religiöst och kulturellt fenomen omfattar den majoriteten av befolkningen. Somoza-diktaturens förtryck, underkastelse inför imperialismen, fattigdom, okunnighet och oordning som orsakats av kapitalismen, påverkade hela folket utan att göra någon åtskillnad bland de religiöst troende. FSLNs arbete i dess kristna bas skiljde sig inte från det arbete som de gjorde bland resten av folket. Vi uppmanade alla att kämpa för att störta diktaturen och bygga upp ett nytt samhälle. Å ena sidan är kristendomen inte ett politiskt program och kristna utgör inte ett homogent block i Latinamerika. De representerar nästan hela samhället, med dess motsättningar, dess klasskamp, hjältar och skurkar. Korset och evangeliet har åtföljt några av de ädlaste företagen i mänsklighetens historia – och några av de tarvligaste. Därför är det under dessa omständigheter absurt att tala i termer av samförstånd eller allianser med kristna i allmänhet. Detta var inte heller FSLNs politik. Vi upptäckte den revolutionära potentialen och de progressiva ställningstagandena hos många gräsrotsledare inom den katolska kyrkan, och vi vände oss direkt mot dem, utan att gå igenom några mellanled eller att få någons tillstånd för att få med dem i den revolutionära kampen och i Fronten. Vi gjorde inte detta mer än vi kokade ihop något förment religiöst språkbruk för att locka dem. Det är uppenbart att när ledarna på basnivå anslöts till FSLN, förde de med sig ett revolutionärt inflytande till de kyrkliga organ som de tillhörde. Mycket ofta försökte de dra in andra kamrater i revolutionära aktiviteter och vände sig till dem på grundval av sin tro och religiösa övertygelse. Detta språkbruk var faktiskt de genuint kristnas och på samma gång de genuint revolutionäras; det var inte någon konstgjord skapelse av FSLN. FSLNs officiella och grundläggande inställning var fylld med den största respekt för de religiöst troende. De bekämpade sekteristiska former och diskriminering som skulle kunna växa fram mot de troende.

*MH:* Du säger ”skulle kunna växa fram”. Men växte de inte i praktiken fram hos många marxistiska partier i Latinamerika?

*LCC:* Jo. Kontinentens reaktionära delar har hittills framgångsrikt försökt utmåla religionen som anti-progressiv och till och med en kontrarevolutionär kraft. På så sätt har hierarkierna lyckats förhindra de kristna massornas beslutsamma deltagande i den revolutionära kampen. Men vi måste också vara medvetna om att förtrupperorganisationerna mycket ofta begått misstag som bidragit till att förstärka den misstro och rädsla som under århundradena skapats av våra klassfiender. Jag tror att mot denna bakgrund så är huvuduppgiften för det revolutionära

ledarskapet i Latinamerika att undanröja hindren och underlätta integreringen av den oerhörda potential som utgörs av de kristna i den revolutionära kampen. Religionen är tillräckligt stark för att antingen hålla tillbaka eller också påskynda utvecklingen av folkets medvetande. För att undvika sekterism måste revolutionära marxister erkänna att kristendomens grunder, tolkade positivt, utgör en moralisk grundval för att dra med sig folk in i kampen mot förtryck och orättvisa. Och detta är inte något filosofiskt antagande utan ett historiskt faktum. Jag själv, och jag är inget undantag, kom till den revolutionära rörelsen på grundval av min religiösa tro. Jag upptäckte marxismen senare. Många andra kamrater förenade sig med kampen mot diktaturen i övertygelsen om att deras deltagande i revolutionen var det enda sätt på vilket de kunde leva upp till sin tro helt och fullt. Deras moraliska resning var inte underlägsen de kamraters som gick med i kampen på basis av någon annan ideologisk övertygelse. Ett annat problem som måste finna sin lösning är att integrera kristna revolutionärer bland den marxistiska förtruppen i de latinamerikanska länderna. Så länge som förtrupsorganisationerna slår igen porten för de kristna av filosofiska eller ideologiska skäl som är främmande för den revolutionära praktiken och folks klasställning, kommer det att vara svårt att undanröja de kristnas misstro och misstänksamhet, som understöts av fiendens propaganda och också av en massa revolutionära organisationers sekterism.

*MH:* Då tror du alltså inte att det finns någon motsättning mellan kristendom och marxism?

*LCC:* Jag ser inget som kan förhindra kristna, utan att de överger sin tro, från att använda sig av marxismens oerhörda begreppsapparat för att utveckla en vetenskaplig förståelse av samhällsprocessen och för att leda in det politiska arbetet på en revolutionär väg. Med andra ord, en kristen kan på samma gång vara kristen och en fullständigt helgjuten marxist. Problemet med Guds existens får inte bli en skiljande faktor bland revolutionärer som har samma åskådning i alla andra frågor. Därför är vår erfarenhet mycket lärorik. Många kristna har arbetat och fortsätter att arbeta i Sandinist-fronten, och en del av dem är till och med präster. Och jag talar inte bara om militanter på basplanet. En del är medlemmar av Sandinistrådet och innehar höga politiska poster.<sup>2</sup> Trots de stridigheter som förekommit inom den katolska kyrkan, har dessa kamraters kristna uppfattning inte lett till att de kommit i konflikt med deras revolutionära aktivitet och deras partidisciplin. Men FSLN har inte förvandlats till ett slagfält för filosofiska och religiösa debatter heller. Mycket kan sägas om våra erfarenheter. Men vad som är säkert är att det sandinistiska folkets revolution har blivit stärkt. Jag tror att en del marxistiska förtrupsorganisationer har tenderat att se att de progressiva och revolutionära kristna grupperna som en rivaliserande kraft som vunnit en del av sina politiska anhängare. Jag tror att detta är fel. En av FSLNs stora framgångar var att man undvek det misstaget. Vi anslöt oss till de kyrkliga basstrukturerna, inte för att dra iväg folk utan för att integrera dem i Sandinist-fronten som ett stadie i deras politiska utveckling, utan att det ledde till att de förhindrades att delta i de kristna församlingarna. Tvärtom behöll vi dem i dessa strukturer så att detta djupare engagemang skulle omvandlas till politisk handling. Deras integrering i FSLN utgjorde för dem aldrig något dilemma mellan deras kristna tro och deras aktivitet i Fronten. Om vi hade framställt debatten på detta sätt, hade vi blivit stående kvar med ett fåtal aktivister.

Översättning: Lars Kaage

Översatt ur: *International Viewpoint*, 23 november 1987.

---

<sup>2</sup> Sandinistrådet består av hundra medlemmar utsedda av den Nationella ledningen (Revolutionens nio Kommendanten). Det är det högsta rådgivande organet inom FSLN.

**Lästips**

Michael Löwy: [Marxism och religion: befrielse-teologins utmaning](#)

Henri Weber: [Den sandinistiska revolutionen](#) (bok)

Maria Sundvall: [Frågor om den nicaraguanska revolutionen](#) (kommenterar bl a Webers bok)

Inger Björk: [Har FSLN någon framtid?](#) (efter sandinisternas valförlust 1990)

**Debatt:**

Paul Le Blanc: [Valnederlaget i Nicaragua](#).

Lloyd D'Aguilar: [Nicaragua - blandekonominns förrådiska fallgrop](#). Kritik av Le Blancs artikel

Paul Le Blanc: [Nicaragua och revolutionär marxism](#). Replik till Lloyd D'Aguilar.

**Se även:**

Alex Fuentes: *Om Marta Harnecker*